

Üldalused

1.1. Kunstipädevus

Põhikoolis on kunstivaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks kujundada õpilastes eakohane kunstipädevus: suutlikkus mõista kunstide mitmekesisust, arutleda kunsti ja muusika teemadel; väärtustada lähiümbruse, Eesti ja maailma kultuuripärandit; näha eri ajastute ja nüüdisaja kultuuri suhet; kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks, väärtustada enda ja kaaslaste loomingut.

Kunstivaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab enda loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb eakohaste kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle, oskab kujundada oma arvamust ning väljendada kunsti abil emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb nii individuaal- kui ka koostööprojektides ning peab tähtsaks lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib erinevaid kultuurinähtusi;
- 5) väärtustab ja hoiab Eesti ning siin elavate rahvusvähemuste kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, seostab kunsti ja kultuuri ning teaduse ja tehnoloogia arengut nii minevikus kui ka tänapäeval;
- 6) omab ülevaadet kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsest, ametitest ja edasiõppimise võimalustest.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõikides põhikooliastmetes. Kunsti ja muusikat õpitakse 1.–9. klassini.

Kunstivaldkonna õppeainetes taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmeti ja aineti alljärgnevalt.

I kooliaste

kunst – 4,5 nädalatundi

muusika – 6 nädalatundi

II kooliaste

kunst – 3 nädalatundi

muusika – 4 nädalatundi

III kooliaste

kunst – 3 nädalatundi

muusika – 3 nädalatundi

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstide valdkonna aineid põhikoolis ühendab tähelepanu loovuse ja eneseväljenduoskuse arendamisele ning tervikliku maailmapildi kujundamisele. Kunstide kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse

mõistmist ning kriitikameelt. Arendatakse mõtlemise paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetab toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist teistes õppeainetes, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvise poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab läheneda loovalt probleemidele ning väärtustada erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealne (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

Õppesisu käsitlemisel teeb aineõpetaja valiku, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainepädevused on saavutatavad.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunstivaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpädevusi igapäevases õppetöös nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiliku õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Üldpädevuste kujundamisel on oluline kooli ning kodu koostöö.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsivõime ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitöö, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tunda õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info

hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

1.5. Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides. Teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi.

Eri kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse seeläbi väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust. Kunstiainetes keskendutakse võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Mitmes ainevaldkonnas – keeltes ja kirjanduses, matemaatikas, tehnoloogias, kehalises kasvatuses – kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, mõõdud, nurgad, geomeetrilised kujundid, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jms).

Kunstivaldkonna õppeainetes toetatakse teistes õppeainetes omandatud teadmistele, samas süvendatakse ja visualiseeritakse neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid teiste ainevaldkondadega ja kujundada pädevusi.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalsained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.

Keskond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskond. Need teemad hõlmavad mitmekülgsed oskusi, nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ning heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu allikana ja õpitakse keskkonda säästma. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut. Osatakse näha võimalusi taaskasutuseks, analüüsitakse tehiskeskkonna objekte ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.

Tervis ja ohutus. Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning ostarbekuse printsiipe.

Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet. Õppesisu ja -tegevustes tutvutakse kohaliku, Eesti ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, pärandkultuuri arenemist tänapäevases globaliseeruvast maailmas. Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguilist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika- ja kunstiüritustel.

1.7. Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab õpilastele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
- 3) võimaldatakse õpilasel õppida individuaalselt ning koos teistega, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile, et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust ja konkreetse klassi võimekust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) kasutatakse mitmekesisist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti/multimeediaklass, virtuaalkeskond jne, käiakse õppekäikudel kontsertidel, teatrites, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, näitustel, raamatukogudes jne;
- 7) kasutatakse mitmekesisist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- 8) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist;
- 9) leitakse tunnivälise loomingulise tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, näituste kavandamine, töötoad jms).

1.8. Hindamise alused

Kunstivaldkonna ainete õpetamisel ja pädevuste hindamisel lähtutakse iga õpilase võimetekohasest arengust ja õpitulemuste saavutatusest. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, põhikooli riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused. Hindamise kriteeriumid ja viiepallisüsteemist erinev hindamise korraldus määratakse ja täpsustatakse kooli õppekavas.

Kunstivaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvatele muusika- ja kunstiharrastusele; suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul kunstide valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

- 1) õpilaste muusikaliste ja kunstialaste võimete areng;
- 2) teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerimisel ja kunstiloomingus;
- 3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.

Hindamisel väärtustakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.

Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega ning sõnaliste hinnangute abil. Numbrilisele hindamisele lisandub suuline tagasiside. Nii sõnaliste hinnangute kui ka numbrilise hindamise puhul peavad õpilased teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpetajapoolsed suulised sõnalised hinnangud ning numbrilised hinded peavad motiveerima õpilaste arengut kunstivaldkonnas.

Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka

õigekirjavead.

Kunsti õpetamisel juhindutakse õpilaste hindamisel kooliastmeti alljärgnevalt.

I kooliastmes hinnatakse:

- 1) oskust kasutada kunstimõisteid ning teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
- 2) oskust kasutada loovtöodes erinevaid töövõtteid ja tehnikaid, käsitsedes materjale otstarbekalt ja töövahendeid ohutult;
- 3) loovat, isikupärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- või rühmatöös;
- 4) oskust väärtustada ja analüüsida enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle.

II kooliastmes hinnatakse:

- 1) teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfoga seonduvate nähtuste üle, kasutades kunstimõisteid, teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
- 2) osalemist loovas tööprotsessis, kasutades eneseväljenduseks erinevaid kunstitehnikaid ja -materjale;
- 3) oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal;
- 4) loovat, sihipärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- ja rühmatöös;
- 5) oskust väärtustada ja analüüsida disainiobjekte, enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle ümbritsevas.

III kooliastmes hinnatakse:

- 1) teadmisi Eesti ja maailma kunstikultuurist;
- 2) oskust kasutada kunstimõisteid ja teadmisi ümbritseva visuaalkultuuri, maailma kultuuripärandi ning nüüdiskunsti teemadel arutledes;
- 3) teadliku kunstialase ja kriitilise mõtlemise arengut, mis väljendub mitmekesiste loovülesannete lahendamises iseseisvalt või rühmatööna, enda ja kaaslaste kunstitööde analüüsimises;
- 4) teadmisi, oskusi ja ideid kasutada erinevaid kunstitehnikaid, seostada ning esitada oma kunstiloomingut ka tehnoloogiavahendite abiga;
- 5) oskust lahendada disainiülesandeid eesmärgipäraselt, rakendada kahe- ja kolmemõõtmelist kavandamist ja maketeerimist.

Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi ning õppe- ja kasvatuseesmärke muusikaliste osaoskuste lõikes alljärgnevalt:

- 1) laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitulemustes nimetatud ühislauluvara omandamine;
- pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksis;
- omalooming – lihtsa kaasmängu, ostinato või liikumise loomine, ideede välja- pakkumine ning teostamine, loomingulisus;
- muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes;
- tunnist osavõtu aktiivsus – aktiivne osalemine tunni eri osades;
- tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil (neid punkte arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel).

1.9. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab kunstivaldkonna ainete õppe klassis, kus on selleks vajalikud tingimused ja vahendid.

Kunst:

- 1) individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;
- 2) 500lüksise päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
- 3) reguleeritava kõrgusega molbertid või laudad koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;
- 4) vajalikud töövahendid ja materjalid;
- 5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
- 6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus.

Muusika:

- 1) muusikalisteks tegevusteks, sh rühmatööks ja liikumiseks vajalik pind;
- 2) fono- ja videoteegi (CD, DVD, VHS), DATA-projektori kasutamise võimalus;
- 3) vajalikud vahendid: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, hifi- muusikakeskus, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI-salvestusprogramm;
- 4) Orffi instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või kuuekeelsed väikekanded, akustilised kitarrid.

KUNSTI AINEKAVA I KOOLIASTE

Õppeaine kirjeldus

I kooliastmes õpetatakse kunstiõpetust integreeritult tööõpetusega.

Nädalas 4,5 ainetundi.

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö-, ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuv maailmas. Kunst võimaldab õpilases tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõtmist ning ettevõtlikku ellusuhtumist.

Läbivad teemad ja ainetevaheline lõiming

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam.

Teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on kunstiainetele eriomased.

Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiate, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuv tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus“. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng“ ning „Teabekeskond“ käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgeid oskusi nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

1) sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;

3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;

4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad); I kooliastmes toimub kunstiõpetuse lõimumine tööõpetusega,

kasutades üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti;

6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Kasutatakse kujundava hindamise põhimõtteid. Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Õpilane peab teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Peamiselt hinnatakse osalemist protsessis, loovust ja pealehakkamist. Kunstitööde hindamisel arvestatakse õpilase suhtumist töösse, mitte tema otsest kunstivõimekust või -annet.

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegevusemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi.
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi.
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisima esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni.
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid
- 5) seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ning loomise põhimõtteid
- 6) kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuuri- ja õppekeskkondades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid
- 7) tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid

Projektid ja praktilised tööd

Kevadine õpilastööde näitus
Kevadpeo kutsete kujundamine
Temaatiline klassiruumide ning koolimaja kaunistamine
Stendi kujundamine
Õpimapi koostamine tehtud töödest
Plakatite kujundamine
Õppekäigud kunstimuseumi
Lugemispäeviku illustreerimine
Kostüümikavandite koostamine
Galeriitunnid

AINEKAVA KUNST JA TÖÖÕPETUS 1. klass

VOOLIMINE

Töökoha organiseerimine voolimistöodeks.
Materjal (plastiliin, savi, lumi) selle ettevalmistamine voolimiseks.
Abivahendid, nende kasutamine.
Kumer- ja õõnesvormide voolimine.
Ümarplastikas (igast küljest jälgitavad) figuurid.

Õpitulemused:

voolib erinevatest voolimismaterjalidest lihtsamaid õõnesvorme, ümarplastikas figuure;
kasutab voolimiseks sobivaid abivahendeid;
seab töölaua vastavaks tööks valmis;
kasutab materjali vajaduspõhiselt.

Paberi- ja kartongitööd

Töökoha organiseerimine paberitöödeks. Paberi rebimine. Eri kuju ja suurusega vormide vaba rebimine.
Paberi lõikamine silma järgi, märgitud joont mööda, šablooni järgi. Šablooni paigutus paberile.
Paberitööde kaunistamine: tasapinnalised ja ruumilised aplikatsioonid.
Detailide katmine liimiga, liimimisvõtted olenevalt detaili suurusest.
Paberi kortsutamine, voltimine.

Õpitulemused:

rebib ja lõikab mitmesuguseid kujundeid šablooniga ja ilma
tunneb liimimisvõtteid
seab töölaua vastavaks tööks valmis
kasutab paberit vajaduspõhiselt, seda raiskamata.

MEISTERDAMINE

Tutvumine meisterdamiseks sobivate looduslike materjalidega (kastanid, tõrud, käbid, oksad, lehed, kivi, sammal jne).
Kodus majapidamises järelejäanud esemete (tikutoosid, karbid, korgid, plastpudelid, nahajäägid jne) kasutamine meisterdamiseks.
Punumismaterjalid: paber, plastrivad, nõör jne. Mitmesuguste esemete punumine.

Õpitulemused:

märkab kodus majapidamises tekkinud taaskasutatavaid materjale
märkab looduses meisterdamiseks sobivaid vahendeid
teab loodusest korjatud vahendeid ja nende korjamise reegleid
kasutab fantaasiat erinevatest materjalidest loovtöö koostamiseks

punub erinevaid materjale
kirjeldab tööprotsessi.

ÕMBLUSTÖÖD

Töövahendite ohutu käsitlemine. Töövahendid: nõel, niit, käärid jne.
Nõela ja niidi sobivus. Nõela niidistamine, sõlme tegemine.
Eelpiste - - - - -
Viltmaterjalist järjehoidja kaunistamine antud pistega
Kannata nõöbi õmblemine.

Õpitulemused:

- õmbleb nõöpi,
- teeb eelpistet,
- kasutab õpitud tehnikaid loovtöö kaunistamiseks.

KUJUTAMIS-JA VORMIÕPETUS

Vormilt lihtsate esemete ja figuuride joonistamine vaatluse ja mälu järgi.
Esemete ja figuuride pinnaline kujutamine, nende ligikaudse vormi ja proportsiooni edasiandmine.
Inimese kujutamine põhivaates (otse, profiilis).
Elusolendite mitmesuguste kehaasendite ja liigutuste kujutamine.

Õpitulemused:

- kasutab kujutamisel vaatlusoskust, fantaasiat, mälu
- kujutab inimest otse ja profiilis
- kujutab erinevaid elusolendeid erinevates asendites
- kirjeldab esemeid nende suurussuhetes
- kirjeldab kujutatut

VÄRVI-, KOMPOSITSIIONI- ja PERSPEKTIIVIÕPETUS

Soojad ja külmad toonid, heledad ja tumedad toonid. Kolm põhitooni. Kõikide toonide helestamine valgega.
Ümbritseva elu ja looduse vaatlemisel ning muinasjuttude kuulamisel saadud muljete edasiandmine.
Muusika kujutamine. Inimeste kujutamine liikumises.
Aastaaegadest tingitud erinevuste kujutamine looduses. (Rahva) kalendritähtpäevade kujutamine.
Kooli tähtpäevade, sümbolite kujutamine
Ruumilise paiknemise ja suurusvahetuste arvestamine kujutiste loomisel.
Mitmesuguste dekoratiivsete vormide joonistamine.
Erinevate töövõtete (kordumine, vaheldumine, sümmeetria) kasutamine motiivide koostamisel.
Rahvusliku motiivi joonistamine.

Õpitulemused:

- kasutab kujutamisel vaatlusoskust, fantaasiat, mälu
- teab sooje ja külmi toone

- tunneb kolme põhitooni
- kujutab inimest liikumisasendites
- kirjeldab pildil toimuvat
- tunneb lihtsamaid rahvuslikke motiive
- kasutab rahvuslikku motiivi loovtöö koostamisel.

VESTLUSED KUNSTIST

Kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.
Muuseumide külastused.

Õpitulemused:

- joonestab lihtsat plaani
- osaleb muuseumitunnis
- vaatleb ja kirjeldab positiivses võtmes kaaslaste tööd

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur, voolimine.

Meisterdamine loodus- ja tehismaterjalist.

Maal.

Maalimine kattevärvidega, spontaanselt ja läbimõeldult

Voltimine.

Joonistamine. Õlipastellid. Värv- ja viltpliiatsid.

Kollaaž rebituna.

Materjalitrükk- lehetrükk, sõrmetrükk

Õpitulemused:

- organiseerib töölaua vastavalt töö tehnikale
- hoiab töökoha korreksena
- kasutab õpitud tehnikaid
- töötab vastavalt oma võimetele
- kasutab fantaasiat ja loovust
- kirjeldab enda või kaaslaste tööd või tööprotsessi

Kasutatav õppevara

- Erinevad näidised õpilaste töödest;
- Jaotusmaterjalid tööjuhistega;
- Lisaõppekirjandus
- □ Belials, K., Rahn, K., Pullerits, M., Urbel, L., Kuusk, A. (2010). Põhiteadmised 1. klassile. Avita.
- □ Gabral, H. (2000). Kunst 1.-3. klassile. Koolibri.
- □ Istvanne, D., Vincze Ilona, K., & Belane, Z. Suur käsitööraamat lastele.

- □ Kivirähk, T. (2012). Käsitöötuba : kunsti- ja tööõpetus. 1. Osa. Koolibri.
- □ Kivirähk, T. (2009). Käsitöötuba : kunsti- ja tööõpetus. 2. osa. Koolibri.
- • □ Kivirähk, T. (2009). Käsitöötuba : kunsti- ja tööõpetus. 3. Osa. Koolibri.

AINEKAVA KUNST JA TÖÖÕPETUS 2. KLASS

Õppeaine sisu

Kujutamise- ja vormiõpetus

Vormilt lihtsamate esemete ja figuuride joonistamine vaatluse ja selgituse abil.

- Inimese kujutamine põhivaates (otse, profiilis).
- Näo proportsioonid.
- Elusolendite erinevad kehaasendid, liikumine.
- Liiklusvahendite ja hoonete kujundamine.
- Varju tekkimine.

Värvi-, kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus

Joonistamisel ja maalimisel erinevaid värvimisvahendite tundmine, kasutamine: värvi- ja viltpliiats, rasvakriidid, pastellid, guaššvärvid.

- Kuuevärviring: põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja nende segamisel saadavad II astme värvid (oranž, roheline, violett). Helestamine ja tumestamine ning külmad ja soojad toonid. Meeleolu väljendamine värvidega. (erinevad aastaajad) .Pildi pinna organiseerimine (kujutatava suuruse ja paberiformaadi erinevad suhted). Pea- ja kõrvalelemendid ning taust.

Pildi üksikosade tasakaal.

- Rütm, rühmitamine ning osaline kattumine.

Suuruse vähenemine kauguses

- Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning –vahendid (joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaži valmistamine, pildistamine, vormimine).

Vestlused kunstist

Oma klassi ja toa kujundamine igapäevaelus ja vastavalt tähtpäevadele ja meie traditsioonidele.

- Muuseumide külastamine: võrdlemine vanaaja ja tänapäeva elu. Tutvumine ajaloo.
- Näituse külastamine.
- Raamatu kujundused. Illustraatori töö.
- Raamatu valmistamine: lehtede kokkukõitmine augustaja või klambrilööjaga. Jutu kirjutamine, joonistamine.
- Reaalsed ja virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.

Paberi- ja kartongitööd

Paberi lõikamine joont mööda.

- Salvrätitehnika.
- Šablooni valmistamine, paigutus paberile, säästlik paberi kasutamine.
- Liimimine: liimi otstarbekas kasutamine, tööde puhtuse arvestamine.
- Mõõtmisülesanded.
- Tasapinnalised ja ruumilised tööd- geomeetriliste kujundite tegemine: pinnalaotused, kokku liimimised.
- Tööde kaunistamine.
- Voltimine.

Tekstiili – ja õmblustööd

Tuntumate tekstiilide tundmine.

- Tekstiilile šablooni joonistamine, väljalõikamine.
- Vastavalt lõngale ja niidile õige nõela kasutuselevõtt.
- Nõelale niidi panemine, sõlme tegemine.
- Erinevate nõövide õmblustehnika.
- Traagelpiste, üle serva õmblemine. Lihtsama mängulooma õmblemine, täitematerjaliga täitmine.
- Tikkimine: eel- ja järelpiste.
- Heegeldamine: alg-, kinnis- ja ahelsilmus.
- Punumine, põimimine: patsitehnika, kartongile vaiba punumine. Narmaste sõlmimine.
- Rahvusliku mustri kujundamine.
- Lõngatutist looma valmistamine.

Meisterdamine

Erinevad materjalid: looduslik ja tehismaterjalid.

- Maketi valmistamine.
- Naela löömine
- Rühmatöö ülesannete täitmine, ühiselt ideede väljamõtlemine.

Voolimine

Erinevate materjalidega voolimine: plastiliin, savi, lumi, pabermass jm.

- Õõnesvormid- vaasid, toidunõud.
- Figuuride kujundamine ühest tükist.
- Tööde kaunistamine mustri- ja mustriga.
- Pabermassist aluspaberi tegemine.
- Lihtsamate esemete kavandamine.

Õpitulemused

Kujutamise- ja vormiõpetus

- 1) Kasutab kujutamisel vaatlusoskust, fantaasiat, mälu;
- 2) Oskab kirjeldada kujutatut;
- 3) Oma arvamuse avaldamine tööde vaatlemisel, hinnangu andmine;
- 4) Saab aru ruumilisest paiknemisest ja suuruste vahekordadest pildil.

Värvi-, kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus

- 1) Oskab segada värve uute toonide saamiseks;
- 2) Oskab kasutada erinevaid värvimisvahendeid;
- 3) Guaššvärvid- pintsli kasutamine eri värvide võtmisel, puhastamine, segamismõju, eri jämeduse pintsli õige kasutus.;
- 4) Märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas;
- 5) Läheneb tööde tegemisel loovalt, kasutab oma fantaasiat;
- 6) Oskab kirjeldada oma ka kaaslaste töid.;
- 7) Oskab töötada rühmas;
- 8) Teab, kuidas otstarbekalt ja ohutult töövahendeid käsitseda;
- 9) Teab, kuidas turvaliselt ja keskkonnasõbralikult töövahendeid tarbida.

Vestlus kunstist

- 1) Oskab kunstiteoseid lihtsas vormis kirjeldada ja oma eelistusi põhjendada;
- 2) Omandab teadmisi kunstiiliikidest ja stiilidest;
- 3) Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruses asuvaid kunsti- ja kultuuriobjekte;
- 4) Märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas;
- 5) Oskab käituda muuseumis ja näitusel;
- 6) Saab hakkama lihtsama raamatukese tegemisega;
- 7) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

Paberi- ja kartongitööd

- 1) oskab eristada erinevaid paberiliike: paber, kartong, krepppaber, siidipaber, ajaleht;
- 2) töötab iseseisvalt juhendi järgi;
- 3) oskab kasutada säästlikult materjale;
- 4) läheneb tööde tegemisele loovalt, kasutab fantaasiat;
- 5) oskab teha kollaaži, mosaiiki;
- 6) oskab sobitada värve;
- 7) oskab hoida oma töölaua korda ja puhtust;
- 8) järgib ohutusnõudeid;
- 9) avaldab julgelt arvamust tööde analüüsimisel.

Tekstiili- ja õmblustööd

- 1) oskab kasutada säästvalt riidet lõigete paigutamisel;
- 2) saab hakkama igapäevaelus nõõbi õmblemisega;
- 3) erinevate tööde tegemisel suudab sobitada värve, kujundada mustrit;
- 4) jälgib ohutusnõudeid õmblus- ja viltimisnõelaga, kääridega töötamisel;
- 5) suudab lugeda tikkimisel lihtsamat mustrit;
- 6) teab rahvusliku mustri kujundamise lihtsamaid tõdesid;
- 7) oskab valminud töid analüüsida;
- 8) oskab hoida töölaua puhtust;

- 9) oskab traagelpistet;
- 10) saab hakkama õpitud heegelpistetega;
- 11) saab hakkama tuti valmistamisega.

Meisterdamine

- 1) oskab säästlikult koguda looduslikku materjali, seda kuivatada;
- 2) tunneb ohutustehnikat terariistadega töötamisel;
- 3) leiab sobiva rakenduse materjalide taaskasutamiseks;
- 4) oskab konstrueerida ruumilisi ehitise karpidest ja topsidest
- 5) oskab märkida ja mõõta;
- 6) arvestab ühiselt töötades kaaslasti ja järgib viisakusreegleid;
- 7) oskab kasutada õiget liimi erinevate materjalide ühendamiseks.

AINEKAVA KUNST ja TÖÖÕPETUS 3. KLASS

Õppeaine sisu ja õpitulemused

Paberi ja kartongitööd

Paber. Paberi valmistamine. Töövahendid ja abimaterjalid paberi töötlemisel. Omavalmistatud paberist õnnitluskaardi valmistamine.

Paberi rebimine, lõikamine, voltimine ja liimimine.

Paberitööde kaunistamine ja modelleerimine.

Õpitulemused:

- rebib ja paigutab erinevaid pabermotiive teemakohaselt;
- lõikab silma ja šablooni järgi;
- voldib ja kortsutab paberit vastavalt õpetaja juhendamisele või tööjuhendile;
- kasutab paberit vajaduspõhiselt, seda raiskamata.

Tekstiilitööd : Materjaliõpetus Tekstiilmaterjalide kasutamine ja omadused.

Õpitulemused:

- teab erinevaid tekstiilmaterjale ;
- oskab valmistada tekstiilimosaiiki.

Õmblustööd :

Töövahendid ja materjalid käsitsi õmblemiseks.

Sämppiste, kordame eelpiste.

Lihtsama eseme kavandamine ja õmblemine (fliisist, villasest kangast, vildist).

Õpitulemused

- kasutab erinevaid pisteid õmblemiseks ja kaunistamiseks.

Lõngatööd ja heegeldamine:

Lihtsama heegeltöö kavandamine ja teostamine.

Kordame: alg- ja ahelsilmus. Silmuste tähised.

Kinnissilmus

Lihtsa motiivi heegeldamine.

Õpitulemused:

- kasutab sobivaid heegeldamisvõtteid;
- heegeldab alg-, ahel, kinnissilmuseid;
- heegeldab väikesemahulise eseme, motiivi.

Töötamine ja tööviisid

Tööjuhendi (suuline, kirjalik) põhjal töötamine. Töö kavandamine. Oma idee teostamine, tulemuse uudsusele, kasutamisele ja esteetilisusele hinnangu andmine. Rühmatöös ülesannete täitmine.

Mõõtmine. Märkimine. Naaskli, joonlaua, pliitsi otstarbekas ja kasutamine. Märkimine erinevatele materjalidele, märkimisviisid.

Punumine. Erinevad punumisvõtted. Käepaela/sõbrapaela valmistamine.

Õpitulemused:

- kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid;
- eristab tehislikke ja looduslikke materjale, võrdleb nende üldisi omadusi;
- oskab materjale ühendada ja kasutada;
- arvestab rühmatöös kaaslastega;
- töötab nii suulise kui kirjaliku juhendi järgi;
- käsitseb erinevaid töötlemisvahendeid ja –materjale.

Värvi-, kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus

Geomeetriliste põhivormide seos igapäevaesemetega (ruumiliselt ja meisterdamisel ning tasapinnaliselt joonistamisel ja maalimisel).

Inimese kujutamine: täisfiguur eest- ja külgvaates, liikumises, portree eestvaates.

Inimese kujutamine rahvarõivastes.

Kuuevärviring, helestamine, tumestamine, külmad ja soojad toonid.

Pildi pinna organiseerimine.

Kujutatava suuruse ja paberiformaadi erinevad suhted.

Pea- ja kõrvalelemendid ja taust. Pildi üksikosade tasakaal.

Suuruse vähenemine kauguses.

Ribaornament.

Rütm, rühmitamine ning osaline kattumine.

Õpitulemused:

- peab silmas pildi kompositsioonireegleid;
- teab põhivärve ja II astme värve;
- oskab värve helestada ja tumestada;
- tunneb külmi ja sooje toone;
- peab silmas kauguse perspektiivi;
- hoiab korras oma töökoha;
- kirjeldab inimest loodusõpetuses õpitud mõistetega;
- kirjeldab loomi ja linde loodusõpetuses õpitud mõistetega;
- kasutab teadmisi geomeetristest vormidest igapäevases elus.

Kodundus

Ruumide korrashoid ja kaunistamine. Riituse ja jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Tervislik toit. Lihtsamate toitute valmistamine. Laua katmine, kaunistamine, koristamine. Säästlik tarbimine.

Õpitulemused:

- hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sortida jäätmeid;
- tegutseb säästliku tarbijana;
- selgitab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- järgib viisakusreegleid.

Tehnikad ja materjalid. Disain

Meisterdamine loodus- ja tehismaterjalist (sammal, lehed, lumi, traat, plekk, nahk, puit jm). Vajalikud töövahendid ja nende ohutu kasutamine. Käärid, nõel, lõiketangid, näpitsad, liimipüstol.

Voolimine. Skulptuur.

Voltimine.

Materjalide saamine, otstarve, korduvkasutus.

Maal.

Kattevärvidega maalimine spontaanselt ja läbimõeldult. Maalilise pinna saamine kriidi- ja õlipastellidega.

Kollaaž.

Graafika.

Joonistamine pliiatsi ja viltpliiatsitega. Punkti ja joone kasutamine faktuuri loomiseks.

Natuur-, papi- ja materjalitrükk guašiga.

Õpitulemused:

- organiseerib töölaua vastavalt töö tehnikale;
- hoiab töökoha korrektsena;

- kasutab õpitud ulatuses tehnikaid;
- töötab vastavalt oma võimetele;
- kasutab fantaasiat ja loovust;
- kirjeldab enda või kaaslase tööd;
- märkab koduses majapidamises tekkinud taaskasutatavaid materjale;
- märkab looduses meisterdamiseks sobivaid vahendeid;
- oskab looduslikke ja tehismaterjale materjale ühendada ja kasutada;
- kasutab fantaasiat erinevatest materjalidest loovtöö koostamisel.

Vestlused kunstist

Oskab kunstiteoseid lihtsas vormis kirjeldada ja oma eelistusi põhjendada;

- Märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas;
- Oskab käituda muuseumis ja näitusel;
- Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid

Õpitulemused:

- märkab ümbritsevas keskkonnas erinevaid kunstilisi elemente;
- huvitub erinevatest kunstiliikidest;

KUNSTI AINEKAVA II KOOLIASTE

Õppeaine kirjeldus

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuv maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

Ülalnimetatud õppimise osad on omavahel orgaaniliselt ja tihedalt põimunud – õpilase loova ning iseseisva mõtlemisoscuse arenemine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujunemine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti sidemetest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemi kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Kunstiajaloo näidete valikul lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile;
- kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- kasutatakse mitmekesisest õpikeskkonda: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseumid, näitused, arvutiklass, virtuaalkeskond jne;
- rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid materjale ning töövahendeid;
- seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

Õppetegevused II kooliastmes:

- Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, ühise tulemuse nimel koostöö.
- Visandamine ja kavandamine.
- Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.
- Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
- Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine.
- Kunstitehnikate loov kasutamine.
- Digitaalsete tehnikatega tutvumine ja katsetamine.
- Kunstiteoste analüüsimine, võrdlemine, nende üle arutlemine.
- Filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele uurimine ja kriitiline võrdlemine.
- Muuseumide, kunstiürituste, nüüdiskunsti näituste külastamine

II astmes tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga ning luuakse sildu kunstiajaloo ja tänapäeva vahel. Pööratakse rohkem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisele loomingulistes kunstitöodes. Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnika, teemade valik jne) ning otsima pildimaterjali, et kasutada seda abivahendi või lähtekohana. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri näidete analüüsimine toetab kriitilise mõtlemise ja ainealase keeleoskuse arenemist.

Läbivad teemad ja ainetevaheline lõiming

Merivälja Koolis on kunst lõimitud kogu õppeaasta jooksul II kooliastmes vähemalt 1 õppeainega. See tähendab, et kunstis käsitletavat teemat tulenevad mõnes teises aines samal ajal õpitavast. Kunstis teemat laiendatakse ja käsitletakse kunsti vaatenurgast ning eesmärkidest. Võimalusel püstitatakse aineõpetajate poolt ühiseid ülesandeid, mille lahendamist toetatakse erinevates õppeainetes.

4. klassis on kunst lõimitud erinevate õppeainetega tulenevalt üldõpetuse põhimõtetest, sest ainet õpetab klassiõpetaja, kes annab ka teisi põhiaineid. 5. klassis on kunst lõimitud peaaegu kogu õppeaasta jooksul eesti keele ja kirjanusega. 6. klassis on kunst lõimitud kogu õppeaasta jooksul ajaloo ja III veerandil lisaks kehalise kasvatusega. Vajadusel ja võimalusel lõimitakse jooksvalt kunstiga ka teisi õppeaineid.

Hindamine

Hindamine toimub vastavalt Merivälja Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Töödele antakse kirjalik ja/või suuline hinnang õpetaja, kaasõpilaste või õpilase enda poolt. Õppeperioodi lõpus kantakse e-kooli kokkuvõtvalt märke arvestatud (A) või mittearvestatud (MA). Numbriliselt õpilasi ei hinnata.

Hindamise eesmärk on:

- toetada õpilaste arengut;
- innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima;
- suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist;
- tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvatele muusika- ja kunstiharrastusele;
- suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul kunstide valdkonnas.
- anda tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning olla lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Õpitulemusi hinnatakse valdavalt kujundava hindamise põhimõtete järgi ehk antakse hinnanguid õppe kestel toimuvale. Tagasiside antakse suuliselt õigeaegselt ja täpselt ning kirjeldatakse õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi. Esitatakse ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Kujundavas hindamises on tähtis koht õpilase enesehindamisel. Seetõttu on õpilastel õpipäevik, kus nad saavad anda tagasisidet ning hinnata õpitulemuste saavutamist.

Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpilased peavad teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Hindamine peab motiveerima õpilaste arengut kunstivaldkonnas.

II kooliastmes hinnatakse:

- teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfoga seonduvate nähtuste üle, kasutades kunstimõisteid, teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
- osalemist loovas tööprotsessis, kasutades eneseväljenduseks erinevaid kunstitehnikaid ja -materjale;
- oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal;
- loovat, sihipärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- ja rühmatöös;
- oskust väärtustada ja analüüsida disainiobjekte, enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle ümbritsevas;
- kirjalikke ülesandeid, mille puhul arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead.

AINEKAVA KUNST 4. klass

Õppeaine sisu

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

- Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
- Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.
- Värv kui väljendusvahend.
- Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad.

Pildiline ja ruumiline väljendus

- Ruumilisuse edastamise võtted.
- Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.
- Ümbrus, erinevad majad linnas ja maal.
- Asjad, esemete suurussuhted.
- Inimesed tegevuses, portree ja meeleolu.
- Geomeetria.

Disain ja keskkond

- Probleemipõhine lähteülesanne.
- Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.
- Märk ja selle kujundamine.
- Kiri, (trüki-) tähtede kujundamine.

Meedia ja kommunikatsioon

- Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.
- Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Kunstikultuur

- Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunst tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused.
- Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.
- Eesti rahvakunst ja ehituskultuur.

Materjalid, tehnikad

- Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.
- Maal – erinevad kattevärvad, õlipastellid.
- Skulptuur - pehmed materjalid nt savi või saepurumass.
- Graafika – Faktuurpilt, materjalitrükk. Heledusastmed värvipliiatsitega.

Õpitulemused

- Tunnetab oma huvisid ja võimeid.
- Kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi.
- On valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.
- Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).
- Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi, mõistab kultuuriväärtuste ja - keskkonna kaitse olulisust.
- Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.
- Uurib disainilahendusi ja leiutab ise.

AINEKAVA KUNST 5. KLASS

Õppeaine sisu

Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinged, dominant ja koloriit. Liikumise kujutamine. Maali (nt muinasjutu või muistendi illustreerimine), joonistuse

(nt karikatuur, sarž või koomiks), graafika (nt eksliibris), kollaaži, skulptuuri (kirjandustegelase kujutamine), installatsiooni, foto (nt ajalehe loo illustreerimiseks või kodukandi jäädvustamine), video, digitaalgraafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted. Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eesti ja maailmas, näited õpetaja valikul. Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid. Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis (nt raamatu, pakendi või kalendri kujundamine). Eesti rahvakunst ja ehituskultuur. Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis (nt reklaamplakati kujundamine).

Õpitulemused

- tunnetab oma kunstivõimeid ja -huvet, hindab enda ja teiste isikupära;
- eksperimenteerib mõtete, vahendite, materjalide ja kunstitehnikatega;
- tegutseb loovates ja uurimuslikes rühmatöödes ühise tulemuse nimel;
- rakendab oma loomingulisi võimeid ja oskusi ka väljaspool kunstitundi;
- on avatud erinevate kunsti- ja kultuuriilmingute suhtes;
- tunneb huvi kunstiloomingu ja paikkondliku kultuuri vastu;
- näeb loodust ja keskkonda säästva tarbimise võimalusi.
- väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi;
- loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (valikuliselt nt maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest,
- uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami;
- arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas;
- tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

AINEKAVA KUNST 6. klass

Õppeaine sisu

Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinget, dominant ja koloriit. Liikumise kujutamine. Maali (nt koopamaalingud), joonistuse (nt portree), graafika, kollaaži, skulptuuri (nt kiviaegsed kujud), installatsiooni, foto (nt oma tööde jäädvustamine näituseks; rollimängude jäädvustamine), video (nt õppevideote loomine), digitaalgraafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted. Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eesti ja maailmas, näited õpetaja valikul. Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid. Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur (nt

muinasaegse linnuse makett, keraamika kiviajal, sambad antiikajal). Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.

Õpitulemused

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

6. klassi lõpetaja:

- tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve, hindab enda ja teiste isikupära;
- eksperimenteerib mõtete, vahendite, materjalide ja kunstitehnikatega;
- tegutseb loovates ja uurimuslikes rühmatöödes ühise tulemuse nimel;
- rakendab oma loomingulisi võimeid ja oskusi ka väljaspool kunstitundi;
- on avatud erinevate kunsti- ja kultuuriilmingute suhtes;
- tunneb huvi kunstiloomingu ja paikkondliku kultuuri vastu;
- näeb loodust ja keskkonda säästva tarbimise võimalusi.
- väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi;
- loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (valikuliselt nt maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest,
- uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami;
- arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas;
- tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

KUNSTI AINEKAVA III KOOLIASTE

Kunsti nädalatundide jaotumine III kooliastmes

7. klassis 1 tund

8. klassis 1 tund

9. klassis 1 tund

Õppeaine kirjeldus III kooliastmes

III astmes omandatakse teoreetilisemal tasemel teadmisi kunsti nii märgilistest (sümbol, allegooria, tsitaat jne) kui ka vormilistest (värv, valgus ja vari, perspektiiv, kompositsioon jne) väljendusvahenditest. Loomingulistes töodes katsetatakse uusi meediume ning väljundeid; seatakse järjest rohkem endale ise ülesandeid; mängitakse vormielementide ja väljendusvahenditega teose isikupära ning sõnumi huvides. Teadlikumalt võetakse eeskujuks kunstiteoseid ja -stiile, analüüsitakse teoseid ning otsitakse visuaalset ja verbaalset infot. Kunsti käsitletakse visuaalse ning sotsiaalse keskkonna osana. Kunst kui õppeaine on oma olemuselt mittelineaarne, õppesisu punkte käsitletakse õppes omavahel tihedalt põimunult. Nende võimalike kombinatsioonide lõputu arv eeldab õpetaja loovust ja teadlikkust valikute tegemisel.

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist.

Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena.

Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- teadmised kunstidest (analüüs);
- erinevate kunstide seostamine (süntees);
- ainealane (verbaalne) keel;
- loomingu eneseväljendus (loomine, esitamine);
- kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus)
- kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

Kunstide valdkond võimaldab kõiki *üldpädevusi* loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

1. *Väärtuspädevus*. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loomingu tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

2. *Sotsiaalne pädevus*. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuusitseerimine ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad

inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

3. *Enesemääratluspädevus*. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut.

Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

4. *Õpipädevus*. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

5. *Suhtluspädevus*. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistöde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

6. *Matemaatikapädevuse* arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

7. *Ettevõtlikkuspädevuse* kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest.

Läbivad teemad ja ainetevaheline lõiming III kooliastmes

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid õppekava teemasid, neist mõnega on seotus tugevam kui teisega. Teemad „*Väärtused ja kõlblus*” ning „*Kultuuriline identiteet*” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel. Tähtis on noorte endi osalemine õpilastööde näitustel.

Teemaga „*Elukestev õpe ja karjääri planeerimine*” seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „*Tehnoloogia ja innovatsioon*” on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja

töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „*Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus*” lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „*Tervis ja ohutus*”. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „*Keskkonna ja jätkusuutlik areng*” ning „*Teabekeskond*” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu info leidmine kunsti kohta, visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

Ainetevaheline lõiming

Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes õppeainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Õpilane peab teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õige kirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Kuna selles eas on õpilased eriti tundlikud hinnangute ja hinnete suhtes, tuleks hinnata õpilasi väga läbikaalutult ja delikaatselt, mitte pärssides nende huvi kunstitegevuse suhtes. Peamiselt hinnata osalemist protsessis, loovust ja pealehakkamist.

1. Kunstitööde hindamisel arvestatakse õpilase suhtumist töösse, mitte tema otsest kunstivõimekust või -annet. Maksimaalse hinde saavad kõik hea tahtega nõutud töö ära teinud õpilased.
2. Joonestamise hindamisel ei arvestata mitte ennekõike õpilase ruumilise ettekujutuse võimet, vaid nõutud ülesannete ära lahendamist, tööde valmis saamist. Kasutada võib ka kõrvalist abi, ent peab jõudma õige ja esteetilise tulemuseni.
3. Kontrolltöö puhul arvestatakse tegelikku tulemust – kui palju õpitud jäi meelde, kui palju vaevus õpilane ise lisamaterjali otsima ja läbi töötama.

Vestluste ja küsitluste käigus teenivad ärksamad ja kompetentsemad õpilased preemiahindeid.

Õpitulemused III kooliastme lõpus

1. Tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid.
2. Kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid.
3. Tunneb eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel.
4. Analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus.
5. Kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle.
6. Teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut.
7. Mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

Õppeaine sisu 7. klassis

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

1. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne.
2. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.
3. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöös (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).
4. Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis.
5. Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne.

Pildiline ja ruumiline kujutamine:

1. Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).
2. Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.
3. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.
4. Ruumi kolm mõõdet. Oma-, langev-, poolvari. Värvide vastastikune mõju.
5. Inimene perspektiivis, pea rakursis, näo detailid.
6. Geomeetriline kujund sümbolina.

Disain ja keskkond

1. Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp jt mõisted.
2. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

3. Geomeetriliste kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus.
4. Omaloodud šrifti kujundamine.
5. Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.

Meedia ja kommunikatsioon

1. Linnakeskkond. Tekstid linnaruumis. Metafoorid reklaamis.
2. Infootsing erinevatest teabeallikatest.
3. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).
4. Originaal, koopia, reproduktsioon.
5. Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega.

Kunstikultuur

1. Kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid.
2. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid.
3. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.
4. Rahvakunst: käise-, vöö- jt kirjad.

Materjalid, tehnikad

1. Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.
2. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.
3. Maalimine erinevatele materjalidele
4. Paberskulptuur ilma liimita.
5. Trükigraafika ja värvi- ning viltpliiatsite ühendamine.

Õpitulemused 7. klassi lõpus

1. Tunneb põhikooli ainekavas olevaid visuaalse kunsti põhimõisteid ning oskab neid kasutada kõnes ja kirjas.
  2. Kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid.
  3. Teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut.
  4. Oskab kasutada kõiki põhikooli ainekavas olevaid töömaterjale, -vahendeid, -tehnikaid ning kujutamise ja kujundamise viise kunstiliseks eneseväljendamiseks.
  5. Tunneb vormi-, värvi-, kompositsiooni-, perspektiivi- ja kirjaõpetuse lihtsamaid reegleid.
- Projektid ja praktilised tööd 7. klassis

Osavõtt kõigist kunstiga lõimuvatest (aktiivõppepäevad jne) projektidest ja ülekoolilistest sündmustest.

Kasutatav õppevara

Erinevad näidised teiste õpilaste töödest projitseerituna seinale, näitus klassis; jaotusmaterjalid tööjuhustega; projektor, arvuti, dokumendikaamera koos tarkvaraga; erinevad videod ja esitlused.

Lisa õppekirjandus:

Adamson, A., & Adamson, J. (2002). Kunstiõpik gümnaasiumile. Argo.

Kivirand, T. (1991). Kompositsiooniga seotud mõisteid.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Tšekulajeva, J., & Purre, A. (2011). Tähelepanu! Valmis olla! KUNST!

Leesi, L. (2003). Kunstilugu koolidele. Avita.

Raudsepp, I. (2002). Kunstiõpetuse tööraamat 7. klassile. Avita.

Rehepapp, M. (2012). Disainispikker. Tööraamat õpetajale disaini õpetamiseks. Eesti Kunstiakadeemia.

Vikat, M., Treier, H., & Raudsepp, I. (2005). Muusika ja kunsti õpetamisest. Argo.

Õppeaine sisu 8. klassis

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

1. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne.
2. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.
3. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).
4. Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis.
5. Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.

Pildiline ja ruumiline kujutamine

1. Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).
2. Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.
3. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.
4. Realistlik maastikumaal, veekogu.
5. Iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik.
6. Meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine.
7. Kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujundile.

Disain ja keskkond

1. Sihtrühmapõhine lähteülesanne.
2. Disaini liigid.
3. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus.
4. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.
5. Märki tähenduse muutus ajaloos. Firmamärk.
6. Šrift raamatus, plakatil, reklaamis vm.
7. Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja

lõimimisel teiste ainetega.

Meedia ja kommunikatsioon

1. Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis.
2. Infootsing erinevatest teabeallikatest.
3. Digitaalne pilditöötlus.
4. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.
5. Korduvuse mõju. Mustrid.

Kunstikultuur

1. Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed.
2. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid.
3. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid.
4. Kunstiteoste säilitamine.
5. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.
6. Etnograafia ja tänapäev.

Materjalid, tehnikad

Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.

Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.
Maalimine erinevatele materjalidele.
Skulptuur „liigse” eemaldamisega (penoplast vms).

Erinevate graafikaliikide katsetused.

Õpitulemused 8. klassi lõpus

1. Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust. Katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.
2. Kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid.
3. Teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga.
4. Analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus.
5. Uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilise jne üle.

Projektid ja praktilised tööd 8. klassis

Osavõtt kõigist kunstiga lõimuvatest projektidest ja ülekoolilistest üritusest (aktiivõppepäevad, kunstinädal jne). Osalemine erinevatel konkurssidel. Ainevõistlusel osalemine.

Kasutatav õppevara

Erinevad näidised teiste õpilaste töödest projitseerituna seinale, näitus klassis; jaotusmaterjalid tööjuhustega; projektor, arvuti, dokumendikaamera koos tarkvaraga; erinevad videod ja esitlused.

Lisaõppekirjandus:

1. Adamson, A., & Adamson, J. (2002). Kunstiõpik gümnaasiumile. Argo.
2. Kivirand, T. (1991). Kompositsiooniga seotud mõisteid.
3. Laanemäe, K., Lüsi, A., Tšekulajeva, J., & Purre, A. (2011). Tähelepanu! Valmis olla! KUNST!
4. Leesi, L. (2003). Kunstilugu koolidele. Avita.
5. Rehepapp, M. (2012). Disainispikker. Tööraamat õpetajale disaini õpetamiseks. Eesti Kunstiakadeemia.
6. Vikat, M., Treier, H., & Raudsepp, I. (2005). Muusika ja kunsti õpetamisest. Argo.

Õppeaine sisu 9. klassis

Teadasaamine, edasi avastamine, uurimine

1. Kunstivestlused keskajast, barokist, 20. saj kunstist.
2. Arhitektuuri areng.
3. Kujunduskunst. Disainist.
4. Värvusõpetusest. Koloriit maalikunstis.
5. Maalikunsti areng.
6. Graafika areng. Graafika tehnikatest.
7. Geomeetrisest ja stereomeetrisest kunstist.
8. Op-kunst.

9. Kirjastiilid.
10. Erinevate reiseid kunstikultuuri teave.

Antiikmütoloogia tutvustamine. Illustreeriv pildimaterjal läbi kogu kunstikultuuriloo.

Teemad

1. Trooja sõja sündmused.
2. Aeneas.
3. Odysseuse eksirännakud.
4. Lillelegendid.
5. Praktiline töö omandatud teadmiste pinnal. Võimalik kasutada kõiki kunstitehnikaid.
6. Slaiditöö – kontrolltöö; õpitu tõestamine.

Joonestamine

1. Kolmvaade.
2. Klotsi joonestamine.
3. Ristisomeetria.
4. Omaloominguline ülesanne.
5. Joonte liigid ja graafiline käekiri.
6. Standardkiri.

Meedia ja kommunikatsioon

1. Näituste reklaam. Pakutava selgitamine ja külastamisele suunamine.
2. Muuseumite külastamine.
3. Kohtumine kunstnikega.

4. Ateljeede külastamine.

Kunstikultuuri arvutipõhised mälumängud

1. Mälumängude mängimine võistkondlikult.
2. Mängumaterjali arutelu.

3. Mängu koostamine, informatsiooni otsimine veebist ja trükimaterjalidest.

Videokunst

1. Videofilmi tegemise ülesanded.

2. Kaasõpilaste videofilmide vaatamine ja arutelu.

Õpitulemused 9. klassi lõpus

1. Õpilane on kunstikultuuri suhtes positiivse meelestatusega ja hindab teadlikult keskkonda enda ümber.
2. Õpilane omab loominguvalmidust ja tegutsemistahet.
3. Õpilane on vajadusel korrektsete manuaalsete võimetega ja omab arendatud ruumilise ettekujutamise võimet.
4. Õpilane on tuttav elementaarse kunstiajaloo ja teatud osaga antiikmütoloogiast.
5. Õpilane on vajadusel võimeline koostöös teistega tegema videofilmi, PowerPoint programmis esitlust või arvutipõhist mälumängu.

6. Õpilasel on soov õppida edasi erinevaid kunsti valikaineid.

Projektid ja praktilised tööd 9. klassis

Osavõtt kõigist kunstiga lõimuvatest projektidest ja ülekoollistest üritustest . Osalemine erinevatel konkurssidel.

Kasutatav õppevara

Teiste õpilaste varem tehtud tööde projitseerimine ekraanil;
teiste õpilaste varem tehtud videofilmide näitamine;
piiramatu kogus teemakohaseid PowerPoint-esitysi;
esitlustehnikaga varustatud kunstiajaloo kabinet, rikkalik raamatukogu ja näidismaterjalid.

Lisaõppekirjandus:

1. Eesti kunstimuuseumi digitaalkogu. (kuupäev puudub). Allikas: <http://digikogu.ekm.ee/>
2. Google Art Project. (kuupäev puudub). Allikas: <http://www.googleartproject.com>
3. Gympel, J. (2006). Arhitektuuri ajalugu. Koolibri.
4. Hamilton, E. (1975). Antiikmütoloogia. Eesti Raamat.
5. Kangilaski, J. (2003–2005). Kunstikultuuri ajalugu. Õpikud 10.-12. klassile. Kunst.
6. Kogermann, E., Tapper, V., & Tihase, K. (1985). Joonestamine. Valgus.
7. Krauße, A.-K. (2006). Maalikunsti ajalugu. Koolibri.
8. Kunstileksikon . (2000). Kunst.
9. Petty, D. (2004). Origami. Koolibri.
10. Steinberg, M. (2003). Meisterdamine. Koolibri.
11. Web Gallery of Art. (kuupäev puudub). Allikas: <http://www.wga.hu/index1.html>
12. Vikat, M., Treier, H., & Raudsepp, I. (2005). Muusika ja kunsti õpetamisest. Argo.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA I KOOLIASTE

Muusikatundide nädalatundide jaotumine I kooliastmes:

- 1. klassis 2 tundi
- 2. klassis 2 tundi
- 3. klassis 2 tundi

Õppeaine kirjeldus I kooliastmes

Õpilane:

- tunneb rõõmu muusikast kui kunstiliigist;
- osaleb muusikalistes tegevustes;
- mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab ennast loominguliselt;
- teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, austab erinevaid rahvuskultuure.

Laulmine:

- laulab ühe- või kahehäälselt muusikatunnis;
- laulab meloodiat käemärkidega;
- laulab eesti rahvalaulude.

Pillimäng:

- mängib erinevate rütmipillidega (sh kehapilli);
- tutvub plokkflöödi mänguvõtetega.

Muusika kuulamine:

- õpib tundma muusika karaktereid ja meeleolu;
- oskab iseloomustada kuulatud muusikapalu.

Muusikaline kirjaoskus:

- saab algteadmised noodikirjast;
- rakendab musitseerides teadmisi muusikast ja väljendab muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid.

Läbivad teemad ja ainetevaheline lõiming

Väärtused ja kõlblus:

- tutvub kohaliku ja maailma kultuuripärandiga;
- teadvustab kultuuri rolli igapäevaelus;
- väärtustab enese ja teiste loomingut.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine:

- omandab õpioskused;
- kujundab realistliku pildi iseendast (huvid, võimed, oskused, isiksuse omadused).

Lõiming teiste õppeainetega:

- eesti keel ja võõrkeeled- silbitamine, verbaalne eneseväljendusoskus, sõnavara, diktsioon, funktsionaalne lugemisoskus, hääldamine, liisusalmide, regivärsside loomine;
- matemaatika- arvud, helipikkused, helikõrgused, noodivältused, taktimõõt, mälu, seoste loomise oskus, muusikapala vorm, loogika;
- inimeseõpetus- kodu, kodumaa-ja rahvakalendriteemad;
- kehaline kasvatus- õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel ja hingamisel, koordinatsioon, motoorika, tähelepanu;
- tööõpetus- lihtsamate rütmipillide valmistamine (nt kivipill, kõlapulgad);
- kunst- kõlavärvi kujutamine, muusika meeleolu visualiseerimine;
- arvutiõpetus- infokanalite kasutamise oskus.

Hindamine

Hindamine toimub vastavalt Merivälja Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Töödele/õpitegevustele/õppeprotsessile antakse kirjalik ja/või suuline hinnang õpetaja, kaasõpilaste või õpilase enda poolt. Õppeperioodi lõpus kantakse e-kooli kokkuvõtvalt märke arvestatud (A) või mitteamvestatud (MA). Numbriliselt õpilasi I kooliastmes ei hinnata.

Muusikas on hindamise eesmärk:

- toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima;

- suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvale muusikaharrastusele;
- suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul muusika valdkonnas;
- anda tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning olla lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

- õpilaste muusikaliste võimete areng;
- teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerimisel ja muusikaloomingus;
- isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.

Õpitudemusi hinnatakse kujundava hindamise põhimõtete järgi ehk antakse hinnanguid õppe kestel toimuvale. Tagasiside antakse suuliselt õppeprotsessi jooksul õigeaegselt ja täpselt ning kirjeldatakse õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi. Esitatakse ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Kujundavas hindamises on tähtis koht õpilase enesehindamisel. Seetõttu on õpilastel õpipäevik, kus nad saavad anda tagasisidet ning hinnata õpitudemuste saavutamist.

I kooliastmes hinnatakse:

- õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel;
- kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste puhul hinnatakse püüdlikkust ja kehtestatud kriteeriumite täitmist. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata (v.a kui tegemist on õpitud erialaterminitega).

Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitudemusi ning õppe- ja kasvatusesmärke muusikaliste osaoskuste lõikes alljärgnevalt:

- laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitudemustes nimetatud ühislauluvara omandamine;
- pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksis;
- omalooming – lihtsa kaasmängu, *ostinato* või liikumise loomine, ideede välja-pakkumine ning teostamine, loomingulisus;
- muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste

analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes;

- tunnist osavõtu aktiivsus – aktiivne osalemine tunni eri osades;
- tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel.

Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses oodatavate õpitulemustega. Õpilased peavad teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid

Õpitulemused I kooliastme lõpus

I kooliastme lõpetaja:

- osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, muusika kuulamises, liikumises, pillimängus;
- laulab loomuliku häälega, õige hingamise ja kehahoiuga;
- laulab eesti rahvalaule ning peast oma kooliastme ühislaule (F. Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“, „Mu koduke“, „Tiliseb, tiliseb aisakell“, „Lapsed tuppa“, „Teele, tee, kurekesed“, „Kevadel“, „Kevadpidu“);
- mõistab ja väljendab muusikapala sisu ja meeleolu;
- õpib tundma astmeid SO, MI, RA,LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI;
- laulab melodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab keha-ja rütmipille lihtsates kaasmängudes;
- loob lihtsaid rütmilisi koosmänge;
- loob lihtsaid tekste, liisusalme, regivärsse jne väljendab muusika sisu ja meeleolu liikumise kaudu;
- muusikat kuulates on tutvunud muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- kirjeldab ning iseloomustab pala meeleolu;
- väljendab oma mõtteid kunstiliste vahenditega;
- teab õpitud helivältuste ning pauside tähendust ja kasutab neid tegevustes;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;

- väärtustab enese ja teiste loomingut.

Muusikaõpetuse ainekava I klassile

Õppeaine sisu 1. klassis

Laulmine:

- laulab väljendusrikkalt loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga nii üksi kui rühmas;
- mõistab muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste- mängu- ja mudellaule;
- laulab erineva karakteri, taktimõõdu ning tempoga laule.

Pillimäng:

- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja ostinato´des;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Muusikaline liikumine:

- väljendab muusikapala meeleolu ja karakterit liikumise kaudu;
- tajub liikumise kaudu muusikapala rütmi, meloodiat, dünaamikat ja tempot.

Omalooming:

- improviseerib;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob tekste (liisusalmid).

Muusika kuulamine:

- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid joonistades.

Muusikaline kirjaoskus:

- tunneb ja kasutab SO, MI, RA astet;

- tajub astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise ja käemärkide järgi;
- tunneb helivältusi TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A ning 1-löögilist pausi;
- tunneb 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- tunneb muusikalisi oskussõnu: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, järelmäng, rütm, meloodia, tempo, *forte*, *piano* ja mõistab nende tähendust.

Õpitulemused 1. klassi lõpus:

- osaleb meelevõttel muusikalistes tegevustes;
- laulab vabalt, emotsionaalselt;
- laulab peast kooliastme ühislaule F. Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“; lastelaule „Lapsed tuppa“ ja „Kevadel“;
- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule);
- laulab lihtsat meloodiat käemärkide järgi;
- mängib laulude saatena keha- ja rütmipille;
- oskab kirjeldada kuulatavat muusikat;
- tunneb ja oskab kasutada õpitud astmeid ja helivältusi;
- mõistab muusikaliste oskussõnade: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, järelmäng, rütm, meloodia, tempo, *forte*, *piano* tähendust;
- huvitub muusikast nii koolis kui väljaspool kooli (kontserdi- ja teatrikülastused).

Praktilised tööd:

- oskab valmistada lihtsaid pille (kivipill, putkepill);
- osaleb koolisisestel muusikaüritustel.

Kasutatav õppevara:

- M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpik I klassile;
- K. Anier, M. Muldma. Muusikamaa I;
- CD-plaadid;
- Youtube.

Muusikaõpetuse ainekava II klassile

Õppeaine sisu 1. klassis

Laulmine:

- laulab väljendusrikkalt loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga nii üksi kui rühmas;
- mõistab ja väljendab musitseerides muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste- mängu- ja mudellaule, teiste rahvaste laule ning kaanoneid;
- laulab erineva karakteri, taktimõõdu ning tempoga laule;
- laulab eesti rahvalaule ja regilaule kalendritähtpäevadest lähtuvalt.

Pillimäng:

- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja ostinato´des;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Muusikaline liikumine:

- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- oskab tantsida eesti laulu- ja ringmänge.

Omalooming:

- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha- rütmi- ja plaatpillidel;
- tajub liikumise kaudu muusikapala rütmi, meloodiat, dünaamikat ja tempot;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid.
- loob tekste (regivärss, liisusalmid).

Muusika kuulamine ja muusikalugu:

- tunneb karakterpalu kuulates muusika väljendusvahendeid: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika;
- kirjeldab kuulatavat muusikat;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid joonistades;

- tutvub lähemalt R. Pätsi ja R. Eespere loominguga ja tegevusega.

Muusikaline kirjaoskus:

- tunneb helivältusi TA, TI-TI, TA-A-A ja 1-löögilist pausi;
- õpib laulma astmemudeleid SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁ astmetega, käemärkide ja rütmistatud astmenoodi järgi;
- mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;
- tunneb muusikalisi oskussõnu: lõpumärk, kordusmärk, noodijoonestik ja noodid, takt, taktimõõt, taktijoon, *fermaat*, *ostinato*;
- teab 2- ja 3-osalise taktimõõdu dirigeerimise skeemi

Õpitulemused 2. klassi lõpus:

- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes;
- laulab vabalt, emotsionaalselt;
- laulab peast kooliastme ühislaulu: F. Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“; lastelaule „Tiliseb, tiliseb aisakell“, Kevadel“;
- laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmine, pillimäng, liikumine);
- mängib laulude saatena keha- ja rütmipille;
- oskab kirjeldada kuulatavat muusikat;
- tunneb ja oskab kasutada õpitud astmeid, helivältusi ja rütmifiguure;
- mõistab muusikaliste oskussõnade: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana, *fermaat*, *ostinato*, koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor-luuletaja, muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, järelmäng, rütm, meloodia, tempo, vaikselt, valjult, *piano*, *forte*, latern, volt tähendust;
- huvitub muusikast nii koolis kui väljaspool kooli (kontserdi- ja teatrikülastused).

Kasutatav õppevara:

- M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpik II klassile;

- K. Anier, M. Muldma Muusikamaa II;
- CD-plaadid;
- Youtube.

Praktilised tööd:

- osaleb koolisestel muusikaüritustel.

Muusikaõpetuse ainekava III klassile

Õppeaine sisu 3. klassis

Laulmine:

- laulab väljendusrikkalt loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga nii ükski kui rühmas;
- mõistab ja väljendab musitseerides muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste- mängu- ja mudellaule, teiste rahvaste laule ning kaanoneid;
- laulab erineva karakteri, taktimõõdu ning tempoga laule;
- laulab eesti rahvalaule ja regilaule kalendritähtpäevadest lähtuvalt;
- laulab peats kooliastme ühislause: F. Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“; lastelaule „Teele, teele, kurekesed“, „Kevadpidu“.

Pillimäng:

- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja ostinato´des;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Muusikaline liikumine:

- Väljendab muusikapala sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- Tantsib laulu- ja ringmänge.

Omalooming:

- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;

- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

Muusika kuulamine ja muusikalugu:

- tunneb karakterpalu kuulates muusika väljendusvahendeid: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika;
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu, kasutades õpitud oskussõnavara;
- seostab muusikapala selle autoritega;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid joonistades;
- eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;
- eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- tutvub heliloojate M. Härma, G. Ernesaksa, A. Pärdi ja W. A. Mozarti loominguga ja tegevusega.

Muusikaline kirjaoskus:

- õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI ja tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi;
- õpib rütmifiguure TI-RI-TI-RI ja TAI-RI ning 2-löögilist pausi;
- laulab JO- ja RA-astmerida (duur ja moll) seoses lauludega;
- õpib tundma dünaamikamärkide *crescendo* ja *diminuendo* tähendust;
- õpib tundma muusikaliste oskussõnade: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana, koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade tähendust. autor-luuletaja, muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, järelmäng, rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat, laulurepertuaariga tutvustatakse märke latern, segno, volt tähendust.

Õpitulemused 3. klassi lõpus:

- osaleb meelevõttes muusikalistes tegevustes;
- laulab vabalt, emotsionaalselt;

- laulab peast kooliastme ühislaule: F. Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“; lastelaule „Teele, teele, kurekesed“, „Kevadpidu“;
- mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;
- õpib laulma astmemudeleid erineva JO asukohaga;
- mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust;
- laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmine, pillimäng, liikumine);
- mängib laulude saatena keha- ja rütmipille;
- oskab kirjeldada kuulatavat muusikat;
  - teab muusikaliste oskussõnade: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana, koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, järelmäng, rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, *piano*, *forte*, *fermaat*, *crescendo* ja *diminuendo* latern, *segno*, volt tähendust;
  - tunneb õpitud muusikaliike ja heliloojaid;
  - huvitub muusikast nii koolis kui väljaspool kooli (kontserdi-, teatrikülastused).

Kasutatav õppevara:

- M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpik III klassile;
- K. Anier, M. Muldma Muusikamaa III;
- CD-plaadid;
- Youtube.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA II KOOLIASTE

Muusikatundide nädalatundide jaotumine II kooliastmes

* 4.klassis 2 tundi

* 5.klassis 1 tund

* 6.klassis 1 tund

Õppeaine kirjeldus II kooliastmes

Õpilane:

- * Tunneb rõõmu muusikast kui kunstiliigist.
- * Osaleb muusikalistes tegevustes ja õppekäikudel (kontserdi külastused).
- * Mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab ennast loominguliselt.
- * Teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone, austab erinevaid rahvuskultuure.
- * Arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suuliselt, kirjalikult või muul looval viisil.
- * Loob rütmilismeloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinaatosid keha, rütmipillidel ja plaatpillidel. Loob regivärsse ja lihtsamaid laulusõnu.

Laulmine.

- * Laulmine ühe- või kahehäälselt (sh kaanoneid) muusikatunnis.
- * Laulab meloodiat käemärkidega ja oskab seostada relatiivseid helikõrgusi absoluutsete helikõrgustega.
- * Laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ja teiste rahvaste laule.
- * On teadlik häälehoiu vajadusest.

Pillimäng.

- * Mängib erinevate rütmipillidega (sh kehapilli).
- * Tutvub plokkflöödi mänguvõtetega.
- * Seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.

Muusika kuulamine.

- * Õpib tundma muusika karaktereid ja meeleolu.
- * Oskab iseloomustada kuulatud muusikapalu oskussõnade abil.
- * Mõistab autorsuse tähendust.
- * Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat.
- * Leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

Muusikaline liikumine.

- * Õpilane tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ja vormi.
- * Tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

Muusikaline kirjaosjus.

- * Saab algteadmised noodikirjast.

* Rakendab musitseerides teadmisi muusikast ja väljendab muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid.

* Mõistab allolevate helivältuste, rütmifuguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalises tegevuses.

Läbivad teemad ja ainetevaheline lõiming

Väärtused ja kõlblus.

* Tutvub kohaliku ja maailma kultuuripärandiga.

* Teadvustab kultuuri rolli igapäevaelus.

* Väärtustab enese ja teiste loomingut.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

* Omandab õpioskused.

* Kujundab realistliku pildi iseendast (huvid, võimed, oskused, isiksuse omadused).

Lõiming teiste õppeainetega.

* Eesti keel ja võõrkeeled- silbitamine, verbaalne eneseväljendusoskus, sõnavara, diktsioon, funktsionaalne lugemisoskus, hääldamine, liisusalmide, regivärsside loomine.

* Matemaatika- arvud, helipikkused, helikõrgused, noodivältused, taktimõõt, mälu, seoste loomise oskus, muusikapala vorm ja loogika.

* Inimeseõpetus- kodu, kodumaa- ja rahvakalendriteemad.

* Kehaline kasvatus- õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel ja hingamisel, koordinatsioon, motoorika, tähelepanu.

* Tööõpetus- lihtsamate rütmipillide valmistamine (nt kivipill, kõlapulgad).

* Kunst- kõlavaarvi kujutamine, muusika meeleolu visualiseerimine.

* Arvutiõpetus - infokanalite kasutamise oskus

Hindamine

Hindamine toimub vastavalt Merivälja Koolis kehtivale hindamisjuhendile.

Töödele/õpitegevustele/õppeprotsessile antakse kirjalik ja/või suuline hinnang õpetaja, kaasõpilaste või õpilase enda poolt. Õppeperioodi lõpus kantakse e-kooli

kokkuvõtvalt mäрге arvestatud (A) või mitteamvestatud (MA). Numbriliselt õpilasi II kooliastmes ei hinnata.

Muusikas on hindamise eesmärk:

* toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima;

* suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvatele muusikaharrastusele;

- * suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul muusika valdkonnas;
- * anda tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning olla lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

- * õpilaste muusikaliste võimete areng;
- * teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerimisel ja muusikaloomingus;
- * isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.

Õpitulemusi hinnatakse kujundava hindamise põhimõtete järgi ehk antakse hinnanguid õppe kestel toimuvale. Tagasiside antakse suuliselt õppeprotsessi jooksul õigeaegselt ja täpselt ning kirjeldatakse õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi. Esitatakse ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Kujundavas hindamises on tähtis koht õpilase enesehindamisel. Seetõttu on õpilastel õpipäevik, kus nad saavad anda tagasisidet ning hinnata õpitud oskuste saavutamist.

II kooliastmes hinnatakse:

- * õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel;
- * kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste puhul hinnatakse püüdlikkust ja kehtestatud kriteeriumite täitmist. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata (v.a kui tegemist on õpitud erialaterminitega).

Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitud oskusi ning õppe- ja kasvatusesmäärke muusikaliste oskuste lõikes alljärgnevalt:

- * laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitud oskustes nimetatud ühislauluvara omandamine;
- * pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksi;
- * omalooming – lihtsa kaasmängu, ostinato või liikumise loomine, ideede välja- pakkumine ning teostamine, loomingulisus;
- * muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes;
- * tunnist osavõtu aktiivsus – aktiivne osalemine tunni eri osades;
- * tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel.

Õpitud oskuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses oodatavate õpitud oskustega. Õpilased peavad teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Õpitud oskused II kooliastme lõpus

II kooliastme lõpetaja:

- * Osaleb meeleldi muusikalistes tegevuses: laulmises, muusika kuulamises, liikumises, pillimängus.
- * Laulab loomuliku häälega, õige hingamise ja kehahoiuga
- * Laulab peast II kooliastme ühislaulu: "Eesti hümn" (F. Pacius), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Kas tunned maad" (J. Berad), "Kui Kunglarahvas" (K. A. Herman), "Mu isamaa armas" (sks. rhvl.), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhvl.), "Püha öö" (F. Gruber).
- * On tutvunud Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari ja Saksa muusikatraditsioonidega.
- * Teab hääleliike - sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass.
- * Teab kooriliike – laste-, poiste-, mees-, nais- ja segakoor. Teab Eesti dirigente ja laulupidude traditsioone.
- * Teab pillirühmi - klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid.
- * Tunneb ja eristab rahvamuusikat, rahvalaulu, pille ja tantse ning oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi.
- * Mõistab ja väljendab muusikapala sisu ja meeleolu.
- * Mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides.
- * Mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste G tähendust.
- * Mõistab Duur ja moll helilaadi ja helistiku C, a, G, e, F, d tähendust ning kasutab neid musitseerides.
- * Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid: klaviatuur, helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paraleelhelistikud.
- * Teab tähendusi: andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzoforte, mezzopiano, pianissimo, fortissimo, crescendo ja diminuendo.
- * Laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi.
- * Kasutab keha – ja rütmipille lihtsates kaasmängudes.
- * Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes.
- * Väärtustab enese ja teiste loomingut.

Kasutatav õppevara:

- * M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpik IV ja V klassile.
- * H. Roos Muusikaõpik VI klassile
- * K. Anier, M. Muldma Muusikamaalood IV klassile.
- * CD-plaadid.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA III KOOLIASTE

Muusikatundide nädalatundide jaotumine III kooliastmes

- 7. klassis 1 tund
- 8. klassis 1 tund
- 9. klassis 1 tund

Õppeaine kirjeldus III kooliastmes

1. Osaleb muusikalistes tegevustes ; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme
2. Oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
3. kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes;
4. valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida.

Laulmine

1. Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
2. Laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust
3. Oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule
4. Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel);
5. Kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid)

Muusika kuulamine ja muusikalugu

1. Väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult
2. Väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes
3. Teab autoriõigusi ja sellega kaasnevat õigusi ja kohustusi
4. Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
5. Leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti

rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused

Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid.

Õppekäigud

Huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus.

Läbivad teemad ja ainetevaheline lõiming III kooliastmes

Väärtused ja kõlblus:

1. Tutvumine kohaliku ja maailma kultuuripärandiga
2. Kultuuri rolli teadvustamine igapäevaelus

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine:

1. Õpioskuste omandamine
2. Realistliku pildi kujundamine iseendast (huvid, võimed, oskused, isiksuse omadused), hindab oma eeldusi, soove

Lõiming

Eesti keel:

1. Teksti tähenduse mõistmine- arutelu, diktsioon, silbitamine teksti rütmistamisel
2. Teksti loomine
3. Sõnavara, väljendusoskus, õigekiri

Kirjandus:

Laulutekstide autorid

Matemaatika:

1. Laulu vorm, taktimõõt, murrud, mälu, loogika, paralleelsed helistikud
2. Helipikkused ja –kõrgused, taktimõõt, helidevahelised suhted
3. Muusikapala vorm

Loodusõpetus:

1. Liikumine
2. Dünaamika
3. Loodusnähtused

Bioloogia:

1. Hingamine
2. Häälehoid
3. Kuulmine
4. Pärilikkus

Füüsika:

1. Heli ja selle omadused
2. Võnkumine
3. Müra
4. Elekter seotult elektrofonidega
5. Ohutustehnika

Ühiskonnaõpetus:

1. Liiklus
2. Kodu
3. Kodumaa ja rahvakalendri teemad
4. Aeg

Kehaline kasvatus:

1. Loomulik kehahoid ja hingamine
2. Kehapillisaated, koordineerimine

Kunst:

Kõlavärv

Ajalugu:

Eesti ja erinevate maade kultuurilugu

Arvutiõpetus: muusikanäidete leidmine ja kasutamine internetis, esitlused.

Hindamine

Eesmärgiks on muusikalise arengu toetamine ja loovuse arendamine läbi muusikalise tegevuse.

Arvestada tuleb loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, individuaalselt või rühmas laulmist lähtudes tema võimetest, aktiivset osavõttu ühislaulmisest, osalemist koolikooris, esinemist kooliüritustel.

Omaloomingulistest ülesannetest arvestada eesmärkide täitmist, esseedes arutlus-, analüüsioskust.

Õpitulemused III kooliastme lõpus

Põhikooli lõpetaja:

1. Osaleb muusikalistes tegevustes
2. Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapäras
3. Laulab koolikooris, mõistab ja väärtustab laulupeo olemust
4. Oskab laulda eesti rahvalaulu
5. Laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn”, „Jää vabaks Eesti meri”, „Oma laulu ei leia ma üles”, „Laul Põhjamaast”, „Eestlane olen ja eestlaseks jään”, „Saaremaa valss”, „Kalevite kants”, „Mu isamaa on minu arm”, „Me pole enam väikesed”
6. Teab helilaade ja helistikke (F-d, G-e, D-h repertuaarist lähtuvalt), duur ja moll kolmkõla seoses lauludega
7. Kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi
8. Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille
9. Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes
10. Mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja kaheksandik taktimõõdu tähendust
11. Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust(2- ja 3- osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondo vormi)
12. On tutvunud muusikavormide ja žanritega (sümfoonia, instrumentaalkontsert, rondo, variatsioon, homofoonia, polüfoonia, spirituaal, gospel, pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, orkester, kammerorkester, ooper, ballett, muusikal, operett)
13. Väljendab oma arvamust kuuldu muusikast, põhjendab, analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades
14. Tunneb eesti tuntud interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid, muusika suursündmusi
15. Eristab kõla ja kuju järgi keelpille, puhkpille, löökpille, klahvpille, elektrofone
16. Leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas, toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused
17. On tutvunud Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina- Ameerika, Aafrika, Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt
18. Väärtustab heatasemelist muusikat
19. Valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida
20. Kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes

Õppeaine sisu 7. klassis

Laulmine

Väljendusrikas *laulmine* ja kõlaühtlus, hääle omaduste kujundamine, õige kehahoid, vaba ja loomulik hingamine, selge diktsioon

Pillimäng

Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille

Omalooming:

1. Loob improvisatsioone
2. Loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge
3. Loob tekste

Muusika kuulamine ja muusikalugu:

1. Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ning muusikateose ülesehitust)
2. Eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löökpille
3. Maailma rahvaste muusikaga tutvumine (Araabia, juudid, Austraalia, Hiina, India, Jaapan,

Indoneesia

Muusikaline kirjaoskus:

1. Meetrum ja rütm- taktimõõdu määramine, helivältuste, rütmifiguuride ja pauside kordav ja süvendav käsitlemine
2. Meloodia ja helilaad- oktaavid, nootide kõrgendused, madaldused, helilaadid, helistike G-e, F-d kordamine, tempo, dünaamika

Õpitulemused 7. klassi lõpus

1. Laulab vabalt, emotsionaalselt
2. Laulab peast kooliastme ühislaule „Eesti hümn”, „Jää vabaks Eesti meri”, „Oma laulu ei leia ma üles”, „Laul Põhjamaast”, „Eestlane olen ja eestlaseks jään”, „Saaremaa valss”, „Kalevite kants”, „Mu isamaa on minu arm”, „Me pole enam väikesed”
3. Tunneb helivältusi, rütmifiguure, pause ja kasutab neid muusikalistes tegevustes
4. Oskab määrata laulude helilaade
5. Tunneb helistikke C-a, F-d, G-e
6. Teab oktaave noodijoonestikul
7. Teab nootide kõrgendusi, madaldusi
8. On tutvunud Araabia, juudi, Austraalia, Hiina, India, Indoneesia muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt
9. Eristab kõla ja kuju järgi keelpille, löökpille, puhkpille

Projektid ja praktilised tööd 7. klassis

Omaloominguliste harjutuste koostamine

Esseed õpitavate maade heliloojate ja interpretide kohta

Teatrietenduste, kontsertide, muuseumitundide külastused, õppekäigud

Kasutatav õppevara

Muusikaõpik VII klassile (Sepp, Skuin)

Muusikaõpik VII-VIII klassile (Karp, Garšnek, Ojakäär)

Õppeaine sisu 8. klassis

**Laulmine,
pillimäng,
liikumine,
omalooming,**

muusika kuulamine.

- * absoluutsed helikõrgused / relatiivsed helikõrgused
- * duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;
- elektrofonid: süntesaator, elektriklaver;
- ansamblid: (pop- ja džässansambel);
- * pop-, rokkmuusika
- * noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:
- * noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:
- * taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4
- * bassivõti
- * + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara;

Õpitulemused 8. klassi lõpus

- * Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib

häälehoidu häälemurdeperioodil;

* laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;

* osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;

* Laulab peast kooliastme ühislaule „Eesti hümn”, „Jää vabaks Eesti meri”, „Oma laulu ei leia ma üles”, „Laul Põhjamaast”, „Eestlane olen ja eestlaseks jään”, „Saaremaa valss”, „Kalevite kants”, „Mu isamaa on minu arm”, „Me pole enam väikesed”

* Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI);

* seostab absoluutseid helikõrgusi relatiivsete helikõrgustega (g-G₂);

* määrab duur- ja moll helilaadi ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega

* Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinato'des;

* rakendab musitseerides akustilise kitarriga lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;

* Seostab helistikke C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt

* Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;

* väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt), Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika

* Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

* Loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

* Kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

* loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;

* Väljendab muusika karakterit ja meeolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;

* Rakendab arvutil loomingulisi ideid olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.

* Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi);

* Arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades;

* Arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;

* Tunneb eesti tuntud interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ja muusika suursündmusi

* Eristab kõla ja kuju järgi:

klahvpille: klaver, klavessiin, orel, akordion;

elektrofone: süntesaator, elektriklaver; *eristab kõla järgi pillikoosseise:

ansambleid: (pop- ja džässansambel);

* Eristab pop-, rokkmuusikat

* On tutvunud Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt

* Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

* noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

* noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

* Mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;

* Teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt

* + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara;

* Mõistab oskussõnade tähendust ja tähendust ja džässmuusika, süvamuusika.

* Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

* Kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

Projektid ja praktilised tööd 8. klassis

PowerPoint'i koostamine ja klassikaaslastele esitlemine

Ajajoone koostamine elektroonilisena: www.dipity.com

Töölehtede koostamine, kasutades Microsoft Word'i või Google'i otsingut

worksheets for teachers leidub mitmeid näiteid töölehe tegemiseks.

<http://www.worksheets4teachers.com/generators.php>

Muusika kuulamine

DVD-lt kontserdi lindistuse vaatamist/kuulamine

Kasutatav õppevara

Muusikaõpik VIII klassile (Sepp, Skuin, Ojakäär)

Muusikaõpik VII-VIII klassile (Karp, Garšnek, Ojakäär)

Õppeaine sisu 9. klassis

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

Põhimõisted

* absoluutsed helikõrgused / relatiivsed helikõrgused

* duur ja moll helilaad ning duur ja moll kolmkõla

keelpillid: poogenpillid viiul, vioola e altviiul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;

puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet,

metsasarv, tromboon, tuuba; löökpillid: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase

helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;

klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;

orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);

partituur

ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel); filmi- ja lavamuusika, süvamuusika

(ooper, operett, muusikal ja ballett).

* Itaalia, Prantsusmaa

* noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

* noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

* taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4

* bassivõti

* + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara

Õpitulemused 9. klassi lõpus

* Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;

* laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;

* osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;

* laulab peast kooliastme ühislause:

„Eesti hümn“ (F. Pacius),

"Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort),

"Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär),

"Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter),

"Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen),

"Saaremaa valss" (R. Valgre),

"Kalevite kants" (P. Veebel),

"Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks),

"Me pole enam väikesed" (A. Oit).

- * Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI);
- * seostab absoluutseid helikõrgusi relatiivsete helikõrgustega (g-G₂);
- * määrab duur- ja moll helilaadi ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega
- * Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinato'des;
- * rakendab musitseerides akustilise kitarriga lihtsamaid akordmänguvõtmeid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- * seostab helistikke C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt
- * Loob improviseeritud keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- * loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- * kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- * loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- *** Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi);
- * arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades;
- * arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- * eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansambelite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine;
- * eristab kõla ja kuju järgi:
keelpillid: poogenpillid viiul, viola e altviiul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;
puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; löökpillid: kindla helikõrgusega timpan, ksilofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;
klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;
orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);
ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);
- * filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti).
- * tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.
- * Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
- * noodivältused, rütmifiguurid ja pausid;
- * noodivältused, rütmifiguurid ja pausid;
- * mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- * teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;
- * + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara;
- * mõistab oskussõnade tähendust ja tähendust ja džässmuusika, süvamuusika.
- * Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- * kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

Projektid ja praktilised tööd 9. klassis

PowerPoint'i koostamine ja klassikaaslastele esitlemine

Ajajoone koostamine elektroonilisena: www.dipity.com

Töölehtede koostamine, kasutades Microsoft Word'i või Google'i otsingut

worksheets for teachers leidub mitmeid näiteid töölehe tegemiseks.

<http://www.worksheets4teachers.com/generators.php>

Muusika kuulamine

DVD-lt kontserdi lindistuse vaatamist/kuulamine

Kasutatav õppevara

Muusika 9 (E. Karp)

Muusikaõpik (A. Sepp, I. Garšnek, J. Ojakäär)

Muusikaõpik (A. Skuin, K. Sepp)